

Justiitsministeerium reformib alaealiste õigusrikkujate kohtlemist

20.09.2017. Riigikogus läbis täna esimese lugemise karistusseadustiku ja teiste seaduste muutmise eelnõu, mis loob Eestis alaealiste õigusrikkujate kohtlemiseks uue süsteemi. Eelnõu paneb põhirõhu individuaalsele tööle probleemsete noortega, et nad oma tegude tagajärgedest aru saaks ja kahju heastaks.

„Uuringud ja paljude riikide aastakümnete pikkune kogemus on näidanud, et noorte, alles kujunevate inimeste õigele teele suunamisel on vähe abi lihtsalt karistamisest. Lahendus peitub probleemse käitumise tegelikule põhjusele jälile saamises, lastele ning nende peredele toe pakkumises ja selles, et karistuse läbi laps kasvaks,“ selgitas justiitsminister Urmas Reinsalu.

Minister lisas, et iga alaealise puhul tuleb eraldi hinnata, mis just teda õigusrikkumisi toime panema sunnib ja seejärel otsustada, kuidas tema probleemi lahendada. Sealjuures on oluline peamine ressurss suunata kõige probleemsematele noortele ning reageerida vähem intensiivselt pisirikumistele.

Eelnõuga kavandatavate muudatuste ettevalmistamiseks tutvuti paljude välisriikide (näiteks Belgia, Holland, Norra, Rootsi, Inglismaa) alaealiste õigusrikkujatega tegelevate asutuste tööga, nõu andsid mitme riigi eksperdid.

Järgmise aasta algul kaovad Eestis alaealiste komisjonid. Alaealiste komisjonide asemel saavad edaspidi alaealiste õigusrikkumistele reageerida ja mõjutusvahendeid määrata menetlejad ise, mis kiirendab mõjutusvahendi kohaldamise protsessi ning võimaldab tagada igale teole kiirema reageerimise.

Kui praegu on alaealistele võimalik väärteomenetluses mõista sama pikk arest kui täiskasvanutele, siis eelnõu vähendab aresti maksimumkestust alaealise puhul 30 päevalt kümnele. Aresti asemel soodustab eelnõu teiste, alaealistele sobivamate ja mõjusamate mõjutusvahendite kasutamist.

Kriminaalmenetluses luuakse kohtule võimalus paigutada vahistatud alaealine vangla asemel kinnisesse lasteasutusse, mis võimaldab hoida vahistamise ajal vanglast eemal selliseid noori, kellele ka mõjutusvahendina määrataks kinnisesse lasteasutusse suunamine.

Vähetähtsate rikkumiste puhul saab edaspidi jätta väärteomenetluse alustamata, kui alaealine heastab tekitatud kahju. Samuti saab väärteo puhul kasutada lepitusmenetlust, et laps võtaks vastutuse, vabandaks kannatanu ees ja heastaks kahju.

Ühtlasi loob eelnõu võimaluse kasutada alaealiste mõjutusvahendeid vajadusel ka 18-21-aastaste puhul, kui isik sarnaneb arengutasemelt pigem alaealise kui täiskasvanuga.

Alaealiste toime pandud kuritegude arv on Eestis kiiresti vähenenud, möödunud aastal panid alaealised toime 1016 kuritegu, mida on üle kolme korra vähem kui näiteks kümme aastat tagasi. Samuti on oluliselt vähenenud alaealiste toime pandud väärtegude arv ning väärtegudest ligi 2/3 moodustasid nn alaealiste staatussüüteod (alkoholi tarvitamine ning suitsetamine, mille eest karistatakse üksnes alaealisi).

Allikas URL:

<https://www.ekei.ee/et/uudised/justiitsministeerium-reformib-alaealiste-oigusrikkujate-kohtlemist>